

TEISĖJŲ GARBĖS TEISMAS

SPRENDIMAS

2024 m. gegužės 22 d. Nr. 21P-3

Vilnius

Teisėjų garbės teismas, susidedantis iš visuomenės atstovės Julijos Kiršienės, teisėjos Dianos Labokaitės, visuomenės atstovės Birutės Pranevičienės (pranešėja), teisėjo Dainiaus Raižio (pirmininkas), visuomenės atstovės Jolantos Sondaitės, teisėjų Vitos Valeckaitės, Viginto Višinskio, sekretoriaujant Nacionalinės teismų administracijos Administravimo skyriaus vyriausiajai specialistei Ingai Jankauskienei,

dalyvaujant Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjui Alvydui Pikeliui, vaizdo konferencijų būdu išnagrinėjo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjui Alvydui Pikeliui Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. 18P-1 iškeltą drausmės bylą.

Teisėjų garbės teismas

n u s t a t ė :

Teisėjų etikos ir drausmės komisija (toliau – ir Komisija) 2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. 18P-1 (toliau – ir sprendimas) iškėlė drausmės bylą teisėjui Alvydui Pikeliui už Lietuvos Respublikos teisėjų etikos kodekso (toliau – Teisėjų etikos kodeksas) 8 straipsnio 6 punkte, 9 straipsnio 5 punkte, 14 straipsnio 2 punkte ir 15 straipsnio 3 punkte įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo, nepriklausomumo, pavyzdingumo, pareigingumo principų reikalavimų pažeidimus, įpareigojančius teisėją nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu yra interesų konfliktas arba turima informacijos, jog privataus pobūdžio aplinkybės gali pakenkti bylos nagrinėjimui, ginti teisėjų ir teismų nepriklausomumo įvaizdį visuomenėje, saugoti savo profesijos garbę ir prestižą bei savo pareigas atlikti neprikaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai. Komisija padarė išvadą, kad teisėjas Alvydas Pikelis savo elgesiu pažemino teisėjo vardą.

Drausmės byla teisėjui Alvydui Pikeliui buvo iškelta pagal pareiškėjo J. R. (toliau – ir pareiškėjas) 2023 m. rugsėjo 23 d. pareiškimą (toliau – teikimas). Pareiškėjas teikime nurodė, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo (toliau – ir LAT) Baudžiamųjų bylų skyriaus kolegija, susidedanti iš teisėjų Alvydo Pikelio (pranešėjas), T. Š. ir A. V. (kolegijos pirmininkas), 2023 m. gegužės 23 d. nutartimi atmetė pareiškėjo ir kitų nuteistųjų kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2022 m. liepos 13 d. nuosprendžio, konstatuodama, kad nuosprendis teisėtas. Pareiškėjas nurodė, kad po bylos išnagrinėjimo kasacine tvarka sužinojo, jog Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas Alvydas Pikelis yra Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos, priėmusios 2022 m. liepos 13 d. nuosprendį, kurį ir skundė pareiškėjas kasacine tvarka, pranešėjo ir kolegijos pirmininko E. G. artimas giminaitis. Tai yra Alvydas Pikelis ir E. G. yra svainiai, nes yra vedę seseris, su kuriomis gyvena. Pareiškėjas pažymėjo, kad apie šį giminystės ryšį teisėjas Alvydas Pikelis nei iki kasacinės instancijos teismo posėdžio, nei tame posėdyje niekaip neinformavo pareiškėjo ar jo gynėjo bei, kiek pareiškėjui žinoma, neinformavo ir kitų tos kasacinės bylos proceso dalyvių apie savo giminystę su teisėju E. G., taip pat nenušalinino nuo šios bylos nagrinėjimo. Pareiškėjas pažymėjo, kad jeigu apie minėtą dviejų teisėjų giminystės ryšį būtų žinojęs, jis būtinai būtų kasacinės instancijos teisme reiškęs nušalinimą teisėjui Alvydui Pikeliui, kadangi,

pareiškėjo įsitikinimu, teisėjas Alvydas Pikelis asmeniškai buvo suinteresuotas palikti galioti minėtą Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendį. Teisėjo Alvydo Pikelio suinteresuotumą pareiškėjas grindė tuo, kad pareiškėjo ir kitų nuteistųjų skundų tenkinimas bei skundžiamo Lietuvos apeliacinio teismo nuosprendžio pakeitimas teisėjo Alvydo Pikelio svainiui (teisėjui E. G.) galėtų neigiamai atsiliepti ateityje profesinėje srityje, siekiant tolimesnės karjeros, galimo paaukštinimo. Atsižvelgdamas į teikime nurodytas aplinkybes, pareiškėjas prašė nustatyti, ar teisėjas Alvydas Pikelis nepažeidė Lietuvos Respublikos teismų įstatymo (toliau – Teismų įstatymas), Teisėjų etikos kodekso reikalavimų, kai kasacinėje byloje Nr. 2K-122-697/2023 neinformavo apie savo giminystę su Lietuvos apeliacinio teismo teisėju E. G. kitų proceso dalyvių, taip pat nenusišalino nuo šios bylos nagrinėjimo.

Teisėjas Alvydas Pikelis Komisijai pateiktame 2023 m. spalio 19 d. paaiškinime patvirtino, kad pareiškėjo teikime nurodytos aplinkybės, kad jį ir E. G. sieja svainystės ryšiai, yra teisingos, tačiau nurodė, kad tai, jog pareiškėjo nurodytą baudžiamąją bylą apeliacine tvarka nagrinėjo teisėjas E. G., bylos nagrinėjimo kasacine tvarka metu jam nebuvo žinoma. Teisėjas pažymėjo, kad Lietuvos teismuose, prokuratūroje ir ikiteisminio tyrimo institucijose šiuo metu nedirba jokie jo šeimos nariai ar artimieji giminaičiai, kurių ratas apibrėžtas Baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 15 straipsnyje, Baudžiamojo kodekso (toliau – BK) 248 straipsnio 1 dalyje, todėl jis specialiai netikrina tyrėjų, prokurorų ir teisėjų, kurie dalyvavo bylos tyrime ir nagrinėjime pavardžių. Teisėjas Alvydas Pikelis paaiškino, kad pareiškėjo teikime nurodytas pagrindas (svainystės ryšiai) aptariamam atveju nėra numatytas ir kaip nusišalinimo pagrindas BPK 58 straipsnyje. Teisėjas taip pat nurodė, kad atsižvelgdamas į tai, jog pareiškėjo nurodytos aplinkybės kelia proceso dalyvių abejonių dėl teismo šališkumo, siekdamas išvengti tokių abejonių, planuoja pasiruošimo bylos procesui metu atidžiau patikrinti bylą nagrinėjusių ar tyrusių asmenų personalijas ir prieš nušalinimą pareiškimo stadiją informuoti proceso dalyvius tiek žodiniame, tiek rašytiniame bylos procese apie asmeninius ryšius su tokiais asmenimis.

2024 m. sausio 8 d. Komisijoje gautas Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2024 m. sausio 8 d. Neplaninio tikslinio patikrinimo aktas (toliau – Patikrinimo aktas). Jame nurodyta, kad Lietuvos Aukščiausiojo Teismo pirmininko 2023 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1T-44 buvo organizuotas neplaninis (operatyvus) tikslinis patikrinimas. Nustatytas patikrinimo dalykas – J. R. 2023 m. rugsėjo 23 d. rašte nurodytos aplinkybės. Patikrinimo akte nurodyta, kad atliekant patikrinimą buvo surinkti, palyginti ir įvertinti Lietuvos teismų informacinės sistemos LITEKO ir kiti LAT disponuojami duomenys apie LAT Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjo Alvydo Pikelio ir Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjo E. G. nagrinėtas bylas, šiose bylose priimti teismų sprendimai, teismo posėdžių protokolai, kita medžiaga. Atlikus patikrinimą, Patikrinimo akte konstatuota, kad: 1) teisėjas Alvydas Pikelis dalyvavo teisėjų kolegijoje, kuri nagrinėjo kasacinę baudžiamąją bylą Nr. 2K-122-697/2023 pagal kasacinius skundus dėl Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. liepos 13 d. nuosprendžio (bylos Nr. 1A-168-579/2022), būdamas šį nuosprendį priėmusioje teisėjų kolegijoje dalyvavusio teisėjo E. G. svainiu (žmonos sesers sutuoktiniu), neinformavo proceso dalyvių apie šiuos ryšius ir nenusišalino nuo bylos nagrinėjimo; 2) teisėjui Alvydui Pikeliui buvo paskirtos kolegialiai nagrinėti ir kitos baudžiamosios bylos, gautos iš Lietuvos apeliacinio teismo, kuriose šio teismo teisėjų kolegijos sudėtyje buvo teisėjas E. G.: Nr. 2K-231-511/2022 (teisėjas Alvydas Pikelis – kolegijos pirmininkas), Nr. 2K-43-594/2023, Nr. 2K-7-134-511/2023 (Alvydas Pikelis paskirtas septynių teisėjų kolegijos nariu). Teisėjas Alvydas Pikelis nenusišalino nuo šių bylų nagrinėjimo. Kartu su Patikrinimo aktu pateiktoje LAT pažymoje „Apie teisėjo Alvydo Pikelio deklaruotinus duomenis privačių interesų deklaracijoje“ pažymėta, kad LAT teisėjas Alvydas Pikelis privačių interesų deklaraciją pateikė 2019 m. spalio 29 d. Deklaracijoje nėra nurodyta fakto, kad Lietuvos apeliacinio teismo teisėją E. G. ir Alvydą Pikelį sieja svainystės ryšiai.

2024 m. sausio 23 d. teisėjas Alvydas Pikelis Komisijai pateikė privačių interesų deklaraciją, kurios skiltyje „Kiti duomenys / su fiziniais asmenimis susiję duomenys“ nurodyta: „Žmonos, L. P. svainis E. G. Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjas“. Matyti, kad deklaracijos pateikimo data – 2023 m. gruodžio 7 d.

Teisėjų etikos ir drausmės komisija, remdamasi surinktais rašytiniais duomenimis, konstatavo, kad pareiškėjo J. R. teikime nurodytas teisėjo Alvydo Pikelio elgesys pažeidžia Teisėjų etikos kodekso principų reikalavimus, todėl nutarė teisėjui iškelti drausmės bylą.

Komisija, išnagrinėjusi teikimo medžiagą, nustatė, kad teisėjas Alvydas Pikelis nagrinėjamu atveju atsidūrė interesų konflikto situacijoje – išnagrinėjo kasacinę bylą Nr. 2K-122-697/2023, kurios nagrinėjime apeliacine tvarka kaip teisėjas pranešėjas ir teisėjų kolegijos pirmininkas dalyvavo teisėjo Alvydo Pikelio svainis, Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas E. G. Teisėjų etikos ir drausmės komisija padarė išvadą, kad teisėjas Alvydas Pikelis nesiėmė visų priemonių, kad jo nagrinėjamoje baudžiamojoje byloje proceso dalyviams visiškai nekiltų jokių abejonių teismo nešališkumu, todėl konstatavo, kad teisėjas nesilaikė Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo principų reikalavimų. Komisija kritiškai vertino teisėjo Alvydo Pikelio paaiškinimo argumentus, kad teisėjas specialiai netikrina tyrėjų, prokurorų ir teisėjų, kurie dalyvavo bylos nagrinėjime, pavardžių, nes Lietuvos teismuose, prokuratūroje ir ikiteisminio tyrimo institucijose šiuo metu nedirba jokie jo šeimos nariai ar artimieji giminaičiai, kurių ratas yra apibrėžtas BPK 15 straipsnyje, BK 248 straipsnio 1 dalyje. Komisijos nuomone, teisėjas Alvydas Pikelis, turėdamas ilgametę LAT teisėjo darbo patirtį, siejamas svainystės ryšiais su Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėju E. G., išmanydamas nušalinimo klausimus reglamentuojančias BPK nuostatas (bei tai, kad nušalinimo pagrindų, numatytų BPK 58 straipsnyje, sąrašas nėra baigtinis), suvokdamas teisėjo ir teismų nepriklausomumo svarbą teisminiame procese, nepatikrinęs kasacinės bylos Nr. 2K-122-697/2023 nagrinėjime apeliacine tvarka dalyvavusių teisėjų, be pateisinamos priežasties nevykdė Teisėjų etikos kodekso 15 straipsnio 3 punkte įtvirtinto pareiškimo principo reikalavimo, taip pat pažeidė Teisėjų etikos kodekso 9 straipsnio 5 punkte įtvirtinto nepriklausomumo principo reikalavimą ginti teisėjų ir teismų nepriklausomumo įvaizdį visuomenėje bei Teisėjų etikos kodekso 14 straipsnio 2 punkte įtvirtintą pavyzdingumo principą – pareigą saugoti savo profesijos garbę ir prestižą. Komisijos nuomone, aptartas teisėjo Alvydo Pikelio elgesys (neveikimas) nulėmė tai, kad kasacinės bylos Nr. 2K-122-697/2023 proceso dalyviai, tarp jų ir pareiškėjas, nebuvo informuoti apie objektyviai egzistuojančias aplinkybes, susijusias su teisėjo Alvydo Pikelio ir Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus teisėjo E. G. svainyste. Savo elgesiu teisėjas Alvydas Pikelis eliminavo tiek pareiškėjo, tiek kitų proceso dalyvių teisę kasacinėje byloje Nr. 2K-122-697/2023 įvertinti informaciją, reikšmingą jų sprendimui dėl teisėjo (ne)nušalinimo priimti, kai pagal objektyvųjį kriterijų yra pagrindas vertinti, kad pažeidžiamas teisėjo nešališkumo principas. Komisijos nuomone, teisėjui Alvydui Pikeliui nesudarius tinkamų sąlygų pareiškėjui spręsti dėl (ne)nušalinimo pareiškimo, susiklostė situacija, kai pareiškėjo atžvilgiu kasacinėje byloje Nr. 2K-122-697/2023 buvo priimta Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. gegužės 23 d. nutartis (atmesti pareiškėjo kasacinį skundą), kuri yra galutinė ir instancine tvarka Lietuvos teismams neskundžiama.

Be to, Komisija nustatė, kad: 1) teisėjas Alvydas Pikelis Lietuvos Aukščiausiąjame Teisme nagrinėjo ne tik pareiškėjui aktualią kasacinę bylą Nr. 2K-122-697/2023, bet ir dar tris bylas, kurias Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijoje nagrinėjo E. G. (Nr. 2K-231-511/2022, Nr. 2K-43-594/2023, Nr. 2K-7-134-511/2023), bei nuo visų šių bylų nenusišalino; 2) teisėjas Alvydas Pikelis savo svainystės ryšius su E. G. deklaravo (privaičių interesų deklaracijoje nurodė) tik 2023 m. gruodžio 7 d., t. y. praėjus ilgiau nei mėnesiui nuo Komisijai 2023 m. spalio 19 d. pateikto paaiškinimo bei Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. spalio 26 d. įsakymu Nr. 1T-44 „Dėl neplaninio (operatyvaus) tikslinio patikrinimo pagal Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2023 metų spalio 23 d. raštą Nr. 17P-95-(7.4.8)“ pradėto neplaninio patikrinimo. Atsižvelgdama į tai, Komisija teisėjo Alvydo Pikelio elgesį, pažeidžiantį nurodytus Teisėjų etikos kodekso reikalavimus, vertino kaip turintį sisteminių pobūdį bei nerodantį teisėjo pastangų kuo greičiau pašalinti nustatytus trūkumus.

Įvertinusi aptartus teisėjo Alvydo Pikelio veiksmus (neveikimą), Komisija padarė išvadą, kad šiais savo veiksmais (neveikimu) jis pažeidė Teisėjų etikos kodekso 8 straipsnio 6 punkte, 9 straipsnio 5 punkte, 14 straipsnio 2 punkte ir 15 straipsnio 3 punkte įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo, nepriklausomumo, pavyzdingumo, pareiškimo principų reikalavimus. Tokį teisėjo

A. Pikelio elgesį Komisija vertino kaip žeminantį teisėjo vardą ir kenkiantį teisminės valdžios autoritetui bei sudarantį pagrindą iškelti teisėjui drausmės bylą.

Teisėjų garbės teismo posėdyje teisėjas Alvydas Pikelis nesutiko su Teisėjų etikos ir drausmės komisijos sprendimo išvadomis, kurių pagrindu jam buvo iškelta drausmės byla. Teisėjas nurodė palaikantis Teisėjų garbės teismui teiktuose rašytiniuose paaiškinimuose išdėstytus argumentus, papildomai paaiškino, kad per savo darbo laiką Lietuvos Aukščiausiajame Teisme jis yra keliolika kartų nusišalinęs nuo bylų nagrinėjimo, kai tam buvo BPK nustatyti nusišalinimo pagrindai – tuomet, kai bylos dalyviai buvo artimi pažįstami, bendramoksliai ar pan., buvo net tokių atvejų, kai nusišalino nuo bylos nagrinėjimo atpažinęs asmenį teismo salėje. Teisėjas pažymėjo, kad jis laikosi tos nuomonės, jog įstatymas įpareigoja nusišalinti tais atvejais, kai bylos proceso dalyviai yra artimi giminaičiai (broliai, seserys ir pan.), tuo tarpu įstatymas nenumato, kad žmonos svainis yra artimas giminaitis. Teisėjo nuomone, tiek jis, tiek E. G. yra profesionalai, sugebantys atriboti asmeninius santykius ir darbinus klausimus, todėl jokio interesų supainiojimo šiuo atveju nėra. Teisėjas patvirtino, kad šiuo metu savo privačių interesų deklaracijoje yra nurodęs savo svainį E. G. ir šiuo metu, skirstant bylas automatizuotu atrankos būdu, jam nebeskiriamos nagrinėti bylos, kuriose procesinius sprendimus yra priėmęs teisėjas E. G. Teisėjas taip pat pažymėjo, kad, jo manymu, teikimą šiuo atveju išnagrinėjo neteisėtos sudėties Teisėjų etikos ir drausmės komisija, kadangi dalyvavo daugiau visuomenės atstovų nei teisėjų, taip buvo pažeistas teismų savivaldos savireguliacijos principas. Teisėjo nuomone, šis pažeidimas daro neteisėtą patį Komisijos posėdį.

Teisėjų garbės teismas, išnagrinėjęs drausmės bylos medžiagą, išklauses teisėjo Alvydo Pikelio paaiškinimus,

k o n s t a t u o j a:

Teisėjų etikos ir drausmės komisija 2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. 18P-1 iškėlė drausmės bylą Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjui Alvydui Pikeliui už Teisėjų etikos kodekse įtvirtintų teisingumo ir nešališkumo, nepriklausomumo, pavyzdingumo, pareigingumo principų reikalavimų pažeidimus, įpareigojančius teisėją nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, jeigu yra interesų konfliktas arba turima informacijos, jog privataus pobūdžio aplinkybės gali pakenkti bylos nagrinėjimui, ginti teisėjų ir teismų nepriklausomumo įvaizdį visuomenėje, saugoti savo profesijos garbę ir prestižą bei savo pareigas atlikti nepriekaištingai, laiku, profesionaliai ir dalykiškai. Komisija padarė išvadą, kad teisėjas Alvydas Pikelis savo elgesiu pakenkė teismo autoritetui ir teisėjo geram vardui.

Teisėjas Alvydas Pikelis nesutiko su konstatuotais Teisėjų etikos kodekso nuostatų pažeidimais, todėl Teisėjų garbės teismas pagal savo kompetenciją iš naujo įvertina bei pasisako dėl Komisijos nustatytų faktinių drausmės bylos aplinkybių bei sprendžia, ar šios aplinkybės sudaro pagrindą teisėjo Alvydo Pikelio elgesį vertinti kaip neatitinkantį Teisėjų etikos kodekso reikalavimų.

Drausmės byloje nustatyta, kad teisėjas Alvydas Pikelis išnagrinėjo kasacinę bylą Nr. 2K-122-697/2023, kurios nagrinėjime apeliacine tvarka kaip teisėjas pranešėjas ir teisėjų kolegijos pirmininkas dalyvavo jo svainis, Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas E. G. Drausmės byloje esantys duomenys patvirtina, kad, be šios kasacinės bylos, teisėjas Alvydas Pikelis yra išnagrinėjęs ir dar tris bylas, kurias Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijoje nagrinėjo E. G. (Nr. 2K-231-511/2022, Nr. 2K-43-594/2023, Nr. 2K-7-134-511/2023), bei nuo visų šių bylų nusišalino. Taip pat nustatyta, kad teisėjas Alvydas Pikelis savo svainystės ryšius su E. G. deklaravo (privačių interesų deklaracijoje nurodė) tik 2023 m. gruodžio 7 d., t. y. tik po to, kai Teisėjų etikos ir drausmės komisijoje buvo gautas ir priimtas nagrinėti pareiškėjo J. R. teikimas.

Teismų įstatymo 83 straipsnyje nustatyti teisėjo drausminės atsakomybės pagrindai (teisėjo vardą žeminantis poelgis, kitų Teisėjų etikos kodekso reikalavimų pažeidimas, įstatymuose nustatytų darbinės ar politinės veiklos apribojimų nesilaikymas). Šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad teisėjo vardą žeminantis poelgis – tai su teisėjo garbe nesuderinamas ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantis poelgis, kuriuo pažeminamas teisėjo vardas bei kenkiama teismo autoritetui; teisėjo vardą žeminančiu poelgiu taip pat pripažįstamas bet koks pareiginis nusižengimas – aiškiai aplaidus

konkrečios teisėjo pareigos atlikimas arba jos neatlikimas be pateisinamos priežasties. Teisėjų etikos ir drausmės komisija, iškeldama drausmės bylą teisėjui Alvydui Pikeliui, su teisėjo garbe nesuderinamą ir Teisėjų etikos kodekso reikalavimų neatitinkantį poelgį siejo su aiškiai aplaidžiu konkrečios teisėjo pareigos atlikimu arba jos neatlikimu be pateisinamos priežasties, o būtent tuo, kad teisėjas Alvydas Pikelis, nepatikrinęs kasacinės bylos Nr. 2K-122-697/2023 nagrinėjime apeliacine tvarka dalyvavusių teisėjų, šią bylą išnagrinėjo, svainystės ryšių su Lietuvos apeliacinio teismo teisėju E. G. nedeklaravo, taip pat praeityje nenusišalino nuo dar trijų kasacinių bylų, kurias Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijoje nagrinėjo jo svainis – teisėjas E. G., nagrinėjimo.

Teismų įstatymo 2 straipsnyje nustatyta, kad teismai, vykdydami teisingumą, yra nepriklausomi nuo kitų valstybės valdžios institucijų, pareigūnų, politinių partijų, politinių ir visuomeninių organizacijų ir kitų asmenų. Draudimas kištis į teismų veiklą vykdant teisingumą taikytinas ir teismų savivaldos institucijoms, t. y. teismų savivaldos institucijos taip pat negali kištis į teismų veiklą vykdant teisingumą. Vienoje iš nagrinėtų drausmės bylų (Teisėjų garbės teismo 2010 m. birželio 28 d. sprendimas Nr. 21P-7) Teisėjų garbės teismas yra pasisakęs, kad teisėjams turi būti garantuojamas funkcinis imunitetas, t. y. imunitetas nuo persekiojimo už veiksmus, atliktus vykdant savo funkcijas. Konstitucinėje jurisprudencijoje pripažįstama, kad imunitetas apskritai – tai asmens neliečiamybės papildomos garantijos, reikalingos ir būtinos to asmens pareigoms tinkamai atlikti (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2000 m. gegužės 8 d. nutarimas).

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas (toliau – Konstitucinis Teismas) 2014 m. kovo 10 d. sprendime yra pažymėjęs, kad teisėjas, atlikdamas savo konstitucinę priedermę vykdyti teisingumą ir priimti motyvuotus ir pagrįstus sprendimus, bylas nagrinėja savarankiškai, savo nuožiūra sprendžia visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus, vadovaudamasis teise, remdamasis visapusišku ir objektyviu faktų vertinimu, savo žiniomis, vidiniu įsitikinimu, etikos reikalavimais. Teisėjas neprivalo aiškintis dėl bylų nagrinėjimo ir priimamų sprendimų pagrįstumo, teisėjo argumentai ir motyvai išdėstomi priimtuose sprendimuose. Vienas iš svarbių Konstitucijoje įtvirtinto teisėjo nepriklausomumo aspektų yra tai, kad joks teisėjas vykdydamas teisingumą nėra ir negali būti pavaldus jokiam kitam teisėjui ar kurio nors teismo (*inter alia* teismo, kuriame dirba, taip pat aukštesnės grandies ar instancijos teismo) pirmininkui (Konstitucinio Teismo 2006 m. lapkričio 27 d. nutarimas). Konstitucinis Teismas 1999 m. gruodžio 21 d. nutarime yra pasisakęs, kad teismų administravimas ir drausminių priemonių taikymas teisėjams turi būti organizuojamas taip, kad nebūtų pažeidžiamas realus teisėjų nepriklausomumas.

Konstitucinėje jurisprudencijoje pažymima, kad teismų savivaldos institucija (-os), turinti (-ios) įgaliojimus vertinti teisėjų veiklą, taikyti drausminės atsakomybės priemones, negali nuspręsti taikyti tokias priemones už teisėjui priimant sprendimą padarytas teisės aiškinimo ir (arba) taikymo klaidas, proceso įstatymų pažeidimus, nustatytus ir ištaisytus aukštesnės instancijos teismo, taip pat nustatytus ne aukštesnės instancijos teismui peržiūrėjus priimtą sprendimą, o administruojant teismus ar minėtai (-oms) institucijai (-oms) vykdyti teisėjų veiklos vertinimą. Jeigu teismų savivaldos institucijai (-oms) būtų suteikti tokie įgaliojimai, t. y. būtų numatyta galimybė taikyti teisėjams drausminę atsakomybę už konkretų priimtą sprendimą, tai reikštų, kad šiai (šioms) institucijai (-oms) pavesta vykdyti teisėjų sprendimų kontrolę, vertinti jų turinį, taigi būtų paneigta teismų instancinės sistemos esmė, sudarytos prielaidos kištis į teisėjo veiklą vykdyti teisingumą, pažeistas konstitucinis teisėjo ir teismų nepriklausomumo principas (Konstitucinio Teismo 2014 m. kovo 10 d. sprendimas).

Teisėjų garbės teismas pažymi, kad išdėstytos oficialiosios konstitucinės doktrinos nuostatos, atskleidžiančios teismų procesinį savarankiškumą, reiškia, kad teisėjams negali būti daromas joks politinis, ekonominis, psichologinis, socialinis spaudimas ar kitoks neteisėtas poveikis, kuris galėtų turėti įtakos jų sprendimams, kitaip tariant, apsisprendimas nusišalinti yra paties teisėjo subjektyvus, vidinio įsitikinimo padiktuotas aktas. Bylą nagrinėjantis teisėjas pats kiekvienu atveju sprendžia, ar yra aplinkybės, kurios gali kelti abejonių jo nešališkumu, kadangi galimybė nagrinėti bylą priklauso nuo teisėjo vertinimo, ar jis gali nešališkai išnagrinėti bylą ir ar atrodys nešališkas objektyviam pašaliniam stebėtoju. Klausimas dėl teisėjo šališkumo yra sprendžiamas proceso įstatymų nustatyta tvarka – pateikiant pareiškimą dėl teisėjo nu(si)šalinimo.

Iš drausmės byloje nustatytų aplinkybių matyti, kad nagrinėjamu atveju teisėjui Alvydui

Pikeliui drausmės byla iškelta iš esmės už nenusišalinimą nuo keturių bylų nagrinėjimo, t. y. už jo veiksmus vykdant teisingumą. Teisėjas Alvydas Pikelis paaiškino, kad tai, jog pareiškėjo teikime nurodytą baudžiamąją bylą apeliacine tvarka nagrinėjo teisėjas E. G., bylos nagrinėjimo kasacine tvarka metu jam nebuvo žinoma. Teisėjas pažymėjo, kad Lietuvos teismuose, prokuratūroje ir ikiteisminio tyrimo institucijose šiuo metu nedirba jokie jo šeimos nariai ar artimieji giminaičiai, kurių ratas apibrėžtas BPK 15 straipsnyje, BK 248 straipsnio 1 dalyje, todėl jis specialiai netikrina tyrėjų, prokurorų ir teisėjų, kurie dalyvavo bylos tyrime ir nagrinėjime pavardžių. Kita vertus, iš teisėjo paaiškinimų matyti, kad jis nematytų teisinio pagrindo nusišalinti nei nuo teikime nurodomos kasacine tvarka nagrinėjamos baudžiamosios bylos Nr. 2K-122-697/2023, nei nuo kitų trijų bylų, kurias Lietuvos apeliacinio teismo teisėjų kolegijoje nagrinėjo teisėjas E. G., kadangi svainystės ryšiai BPK 58 straipsnyje nėra numatyti kaip nusišalinimo pagrindas. Kadangi, kaip minėta, teisėjas, vykdydamas savo konstitucinę pareigą, bylas nagrinėja savarankiškai, savo nuožiūra sprendžia visus su nagrinėjama byla susijusius klausimus (įskaitant ir nusišalinimo nuo bylos nagrinėjimo klausimus), Teisėjų garbės teismas šiuo atveju negali vertinti teisėjo Alvydo Pikelio sprendimo nenusišalinti, nes priešingu atveju būtų sudarytos prielaidos pagrįstai manyti, kad yra kišamasi į teismo veiklą – teisingumo vykdymą – ir būtų pažeidžiamas realus teisėjų nepriklausomumas. Teisėjų garbės teismas pažymi, kad teismo priimtų procesinių sprendimų bei atliktų procesinių veiksmų teisėtumas ir pagrįstumas vertinamas tik apeliacine ar kasacine tvarka arba įstatyme nustatytais atvejais ir tvarka – pasinaudojant proceso atnaujinimo institutu. Jokia kitokia teismų procesinių sprendimų kontrolės forma įstatymo yra neleistina (taip pat ir Teisėjų garbės teismo ar kitų teismų savivaldos institucijų įsikišimas) kaip prieštaraujanti teismo (teisėjo) nepriklausomumo principui. Teisėjų garbės teismo pasisakymas dėl priimtų teismo sprendimų vertinimo iš esmės yra neleistinas ir nesukeltų pareiškėjo pageidaujamų pasekmių.

Teisėjų garbės teismas sutinka su Komisijos sprendime padaryta išvada, kad aptartas teisėjo Alvydo Pikelio elgesys (neveikimas) nulėmė tai, kad kasacinės bylos Nr. 2K-122-697/2023 proceso dalyviai nebuvo informuoti apie objektyviai egzistuojančias aplinkybes, susijusias su teisėjo Alvydo Pikelio ir teisėjo E. G. svainystę ir taip buvo eliminuota proceso dalyvių teisė kasacinėje byloje įvertinti informaciją, reikšmingą jų sprendimui dėl teisėjo (ne)nušalinimo priimti, tačiau kartu pažymi, kad reikšdamas teisėjui nušalinimą dalyvaujantis byloje asmuo turi pagrįsti, kokios konkrečios aplinkybės rodo teismo šališkumą, o ne tik vadovautis prielaidomis ar nepritarimu teismo sprendimui. Sprendžiant dėl teisėjo nešališkumo, visų pirma turi būti vertinami proceso įstatyme nustatyti teisėjo nušalinimo pagrindai. Tuo tarpu nagrinėjamu atveju pareiškėjas savo teikime nenurodė, kuo konkrečiai pasireiškė teisėjo Alvydo Pikelio šališkumas nagrinėjant kasacinę bylą Nr. 2K-122-697/2023. Vien pareiškėjui nepalankaus procesinio sprendimo priėmimas negali būti savaime vertinamas kaip teismo (teisėjų) šališkumo bei suinteresuotumo bylos baigtimi įrodymas.

Valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų viešųjų ir privačių interesų derinimą reguliuoja Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (toliau – Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas), kuris yra taikomas ir teisėjams. Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų įgyvendinimo mechanizmas yra numatytas šiame įstatyme ir jo pagrindu priimtuose poįstatyminiuose teisės aktuose bei Lietuvos Respublikos vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatyme. Teisėjų etikos kodeksas nustato pagrindinius Lietuvos Respublikos teisėjų elgesio principus. Kodeksas reglamentuoja teisėjų elgesį tiesioginių pareigų atlikimo metu ir elgesį, nesusijusį su tiesioginių pareigų atlikimu. Savo praktikoje Teisėjų garbės teismas yra pasisakęs, kad Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybės tarnyboje įstatymas bei Teisėjų etikos kodeksas veikia skirtingose teisinio reguliavimo srityse (pvz., 2015 m. spalio 5 d. Teisėjų garbės teismo sprendimas Nr. 21P-4).

Teisėjų nusišalinimo ir nušalinimo pagrindai yra nustatyti Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekse, Lietuvos Respublikos baudžiamosio proceso kodekse bei Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse, taigi, teisėjams Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatos taikomos tik tiek, kiek tam tikrų klausimų (įskaitant nu(si)šalinimo klausimus) nereglamentuoja specialieji įstatymai.

Atsižvelgdamas į tai, Teisėjų garbės teismas plačiau nepasisako ir nevertina byloje

nustatyto teisėjo Alvydo Pikelio svainystės su teisėju E. G. ryšio savalaikio nedeklaravimo fakto, kadangi Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nuostatų laikymosi kontrolė nepriskirta Teisėjų garbės teismo kompetencijai. Kaip deklaruojantys asmenys laikosi šio įstatymo, kontroliuoja ir prižiūri Vyriausiosios tarnybinės etikos komisija.

Vertinant Teisėjų garbės teismo posėdžio metu išsakytus teisėjo Alvydo Pikelio argumentus dėl Teisėjų etikos ir drausmės komisijos, priėmusios sprendimą iškelti jam drausmės bylą, neteisėtos sudėties, pažymėtina, kad Teisėjų etikos ir drausmės komisijos nuostatų, patvirtintų Teisėjų tarybos 2019 m. sausio 25 d. nutarimu Nr. 13P-10-(7.1.2), (toliau – Nuostatai) 34 punkte įtvirtinta, kad Komisijos posėdis laikomas teisėtu, kai jame dalyvauja ne mažiau kaip keturi Komisijos nariai, iš kurių bent vienas visuomenės atstovas. Nuostatuose nėra detalizuota, kiek teisėjų ir kiek visuomenės atstovų privalo dalyvauti, kad Komisijos posėdis būtų teisėtas. Nagrinėjamu atveju matyti, kad pareiškėjo J. R. teikimą 2024 m. vasario 2 d. posėdyje nagrinėjo ir 2024 m. vasario 29 d. sprendimą Nr. 18P-1 priėmė penki komisijos nariai, iš kurių – du teisėjai ir trys visuomenės atstovai, taigi posėdis laikomas teisėtu. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo sutikti su teisėjo Alvydo Pikelio išsakytais teiginiais dėl Komisijos sudėties ir paties sprendimo neteisėtumo.

Teisėjų garbės teismas, išanalizavęs ir įvertinęs drausmės bylos medžiagą, remdamasis išdėstytais motyvais, konstatuoja, kad nėra teisėjo Alvydo Pikelio drausminės atsakomybės pagrindo, todėl jam iškelta drausmės byla, vadovaujantis Teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu bei Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu, nutrauktina.

Teisėjų garbės teismas, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 86 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Teisėjų garbės teismo nuostatų 40.1 papunkčiu,

n u s p r e n d ž i a:

nutraukti Teisėjų etikos ir drausmės komisijos 2024 m. vasario 29 d. sprendimu Nr. 18P-1 Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjui Alvydui Pikeliui iškeltą drausmės bylą.

Šis Teisėjų garbės teismo sprendimas per dešimt dienų nuo jo priėmimo gali būti skundžiamas Lietuvos Aukščiausiajam Teismui.

Teisėjų garbės teismo nariai:

Julija Kiršienė

Diana Labokaitė

Birutė Pranevičienė

Dainius Raižys

Jolanta Sondaitė

Vita Valeckaitė

Vigintas Višinskis